

Cirkulärnr: 1999:56
Diariernr: 1999/0945
Handläggare: Per-Lennart Börjesson
Sektion/Enhet: Finanssektionen
Datum: 1999-04-12
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans
Rubrik: Bilaga 1 till *Kommunerna i framtiden*
Bilagor: *Befolkningsförändringar på lokal nivå. Hur påverkar en all-
män arbetstidsförkortning antalet anställda i kommunerna?*
(endast kommunmottagare)
Beställningsblankett

Finanssektionen
Per-Lennart Börjesson, EJ

1999-04-12

Kommunstyrelsen
Ekonomi/finans

Bilaga 1 till *Kommunerna i framtiden*

Svenska Kommunförbundets finanssektion har haft förbundsledningens uppdrag att ta fram en långsiktig analys av behov och resurser för kommunal verksamhet som underlag för förbundets kongress i april 1999. Resultatet har presenterats i *Kommunerna i framtiden* (Kommentus förlag, december 1998).

I samband med denna huvudrapport har ett antal specialstudier gjorts. Härmed översänds Bilaga 1 till *Kommunerna i framtiden*. Bilagan består av två delar; *Befolkningsförändringar på lokal nivå. Hur påverkar en allmän arbetstidsförkortning antalet anställda i kommunerna?*

Befolkningsförändringar på lokal nivå

Det finns flera faktorer som gör att den framtida utvecklingen av behov och resurser kan skilja sig åt i olika kommuner. Befolkningsutvecklingen är en sådan faktor. En växande befolkning innebär att behoven av och resurserna för kommunal verksamhet utvecklas snabbare än om befolkningen istället skulle minska. I bilagans första studie analyseras det inrikes flyttandets betydelse för befolkningsutvecklingen. Ett försök görs också att förklara svängningarna i flyttandet.

Under perioden 1990–1997 har befolkningen minskat i hälften av landets kommuner. Att detta kunnat förenas med en relativt snabb befolkningstillväxt för landet som helhet förklaras av att de kommuner som noterat en vikande befolkningsutveckling i allmänhet är relativt små. Befolkningen har med andra ord ökat i de folkrika kommunerna och minskat i de små.

De lokala variationerna i befolkningsutveckling kan till betydande del återföras på flyttandet och inte minst då flyttandet inom landet. Den absoluta majoriteten av de kommuner som haft en negativ befolkningsutveckling har un-

der perioden haft en utflyttning till övriga delar av landet som överstigit inflyttningen.

Flyttströmmarnas riktning och omfattning har varierat påtagligt under de senaste decennierna. Nettoinflyttningen till storstadsområdena har under det senaste decenniet varit omfattande. Även i mitten av 1980-talet var nettoinflyttningen till Storstockholm och Göteborg betydande.

Vi har undersökt om och på vilket sätt arbetslösheten, möjligheterna till högskoleutbildning och nettoinvandringen kan förklara svängningarna i det inrikes nettoflyttandet. Vår slutsats är att den höga arbetslösheten är den enskilt viktigaste förklaringen till de senaste årens omfattande nettoflyttströmmar från mindre kommuner och till storstadsområdena. Den omfattande flyktinginvandringen har till viss del förstärkt dessa strömmar. Det är däremot oklart om den omfattande satsningen på mindre och medelstora högskolor har bidragit till att dämpa omflyttningen. Det mesta tyder på att utbyggnaden av högskolan har förstärkt nettoutflyttningen från de kommuner som saknar högskola.

Hur påverkar en allmän arbetstidsförkortning antalet anställda i kommunerna?

I den andra studien i bilaga 1 diskuteras hur en *generell* arbetstidsförkortning kan komma att påverka sysselsättningen i olika kommuner. Utrymmet för kommunal verksamhet beror i hög grad på hur sysselsättningen utvecklas på nationell nivå. Fler jobb och fler utförda arbetstimmar i samhällsekonomin som helhet innebär att kommunerna får mer resurser att röra sig med. Fler sysselsatta, färre arbetslösa, men totalt sett färre arbetade timmar innebär däremot att utrymmet för kommunal verksamhet begränsas.

Det mesta talar för att en allmän sänkning av normalarbetstiden leder till att det totalt sett utförs färre arbetade timmar i ekonomin. Motsatsen, det vill säga att vi tillsammans skulle jobba mer om arbetstiderna kortades, förefaller inte särskilt troligt.

En generell arbetstidsförkortning tenderar således att minska kommunernas resurser. Om inte inkomsterna förstärks på annat sätt måste verksamhetsneddragningar vidtas. I studien görs ett försök att beräkna effekterna på personalsidan i olika kommuner. Slutsatsen är att en allmän arbetstidsförkortning tenderar att leda till ett minskat antal kommunalt anställda både vad gäller landet i stort och vad gäller merparten av landets kommuner.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Finanssektionen

Clas Olsson

Per-Lennart Börjesson

Bilagor

Befolkningsförändringar på lokal nivå. Hur påverkar en allmän arbetstidsförkortning antalet anställda i kommunerna? (endast kommunmottagare)

Beställningsblankett